

KANNANOTTO

10.9.2013

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta

Viite: Lausuntopyyntö Valtioneuvoston VNS 6/2013 vp EU-politiikasta 2013

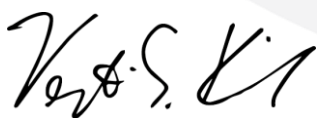
Asia: Kuulemistilaisuus sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa 11.9. 2013 Valtioneuvoston selonteosta EU-politiikasta 2013

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 190 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 64 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Litteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitussa asiassa

Lisätietoja: pääsihteeri Vertti Kiukas, puh. 040 592 4287, vertti.kiukas@soste.fi

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

LAUSUNTO

SOSTE kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa: Valtioneuvoston selonteko on rakenteeltaan onnistunut ja siinä kuvataan selkeästi Euroopan integraation hyötyjä ja haasteita, EU-politiikan peruslinja sekä keskeisimmät tulevaisuuden kehittämiskohteet.

Selonteko sisältää paljon kannatettavia asioita. On helppo yhtyä ajatukseen Euroopan unionista historian menestyksellisimpänä rauhanprojektina. Toisaalta talouskriisin aiheuttama epävarmuus, työttömyys ja sosiaaliset ongelmat lisäävät ihmisten huolta ja kriittisyyttä unionia kohtaan. Edellytysten luominen uusien työpaikkojen syntymiselle on tärkeä tavoite. Talouden kasvu, työllisyys ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus ovat edellytyksiä ihmisten hyvinvoinnille ja terveydelle.

SOSTE tukee Suomen linjaa Euroopan yhdentymisestä siten, että talous ja ihmisten hyvinvointi ovat tasapainossa. Arvostamme sitä, että sosiaalinen ulottuvuus mielletään tärkeäksi ja toivomme, että sen kehittämiseen panostetaan aktiivisesti myös käytännössä niin, ettei se jää akuuttien talouskysymysten varjoon.

SOSTE edustaa näkemystä, että kaikilla päätöksillä on vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin, vaikka ne tehtäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolella. Tästä huolimatta seuraavassa keskitytään SOSTEn ja sen jäsenistön kannalta vain keskeisimpiin selonteon kohtiin, joilla on merkitystä terveyden ja hyvinvoinnin taustatekijöinä.

INTEGRAATION KEHITTÄMINEN

5. Arvojen kunnioittaminen

Eurooppalaisen integraation perusta on yhteinen arvopohja, jonka noudattamiseen kaikkien jäsenmaiden tulee sitoutua. SOSTE on yhtä mieltä siitä, että perusoikeusulottuvuuden vahvistaminen on välttämätöntä EU:n legitimitetille ja kestäväälle integraatiolle. Perusoikeuksien toteutumisen varmistaminen ja sen seurantamekanismit (perusoikeusviraston vahva asema, liittyminen ihmisoikeussopimukseen) ovat tärkeitä ja kannatettavia asioita selonteossa.

Erityistä huomiota perusoikeuksien, osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden toteutumiseen tulee kiinnittää sellaisten haavoittuvien ihmisryhmien kohdalla, jotka tarvitsevat erityistä tukea näiden oikeuksien toteutumiseen. SOSTE korostaa näiden ihmisten perusoikeuksien ja itsemääräämisoikeuden vahvistamista ja takaamista heille kaikissa tilanteissa.

Lisäksi halutaan kiinnittää huomiota kehitysvammaisten ja muiden oppimisessa, ymmärtämisessä ja kommunikoinnissa tukea tarvitsevien henkilöiden oikeuksiin ja mahdollisuuksiin osallistua ja vaikuttaa täysivaltaisesti esteettömässä yhteiskunnassa.

6. Kansanvaltainen ja hyväksyttävä EU

Selonteossa nostetaan esiin Euroopan komissio tehokkaan unionitoiminnan perustana. Komission ja kansalaisyhteiskunnan välistä keskustelua tulee lisätä ja kehittää moderneja vuorovaikutuskanavia hyödyntäen, sillä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden mahdollisuudet osallistumiseen ovat hyvin heterogeeniset. Esille tuotujen ehdotusten terveys- ja hyvinvointivaikutukset on arvioitava huolellisesti.

EU-säädösten tulee olla sisällöltään selkeitä, mikä edesauttaa niiden toimeenpanoa ja noudattamista. Tämän lisäksi tulee kiinnittää huomiota viestinnän selkokielisyyteen. SOSTE pitää selkokielistä tiedonvälitystä välttämättömänä osana joukkotiedotusta ja viranomaisten tiedottamista. Lisäksi halutaan korostaa, että selkokielisyys ei saa merkitä lisäkustannuksia käyttäjälle.

9. Kilpailukyvyllä ja kasvulla uusia työpaikkoja

Ihmisten hyvinvointi ja taloudellinen kehitys ovat vahvassa riippuvuussuhteessa toisistaan. Yksipuolinen hyvinvoinnin tai talouden painottaminen johtaa ongelmiin. Taloudellinen kasvun ja kilpailukyvyyn lisäämisen kanssa samanaikaisesti tulee huolehtia ihmisten hyvinvoinnista. Hyvinvoinnin rakentamiselle puolestaan ei ole edellytyksiä ilman vakaasti ja kestävästi kasvavaa taloutta. Tällaisessa hyvinvointitaloudessa voivat hyvin sekä ihminen että talous. Hyvinvointitalousajattelun varaan rakentuvassa yhteiskunnassa on turvallista elää, asua, tehdä työtä ja yrittää.

Ikäkysymystä käsitellään selonteossa vanhanaikaisella tavalla. Ikääntyneissä on paljon voimavaroja ja aktiiviteettia, mitä edesautetaan niin sosiaalista kuin terveydellistä hoitoa sekä yhteisöllisyyttä tukemalla. Tässä kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä rooli.

10. Sosiaalinen Eurooppa

SOSTE jakaa selonteossa esitetyn näkemyksen kestävästä talouskasvusta ja korkeasta työllisyydestä eurooppalaisen yhteiskunnan ja jokaisen ihmisten hyvinvoinnin perustana. Työllistymiseen kohdennetut toimet ja panostus näkyvät hyvinvointina ja pienempinä kustannuksina sosiaali- ja terveyssektorilla sekä tehtynä työnä ja maksettuina veroina yhteiskunnassa. Samalla työ on myös paras keino polarisaation ja köyhyyden vähentämiseen. Tämän lisäksi tarvitaan sosiaalisen ulottuvuuden laaja-alaista kehittämistä köyhyyden ja

työttömyyden vähentämiseksi, sosiaalisen koheesion lisäämiseksi ja talouskriisin vaikutusten kohtuullistamiseksi. Toivomme, että Suomi paneutuu niin kansallisesti kuin EU-tasollakin siihen, miten EU:n rakennerahastoja voidaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti hyödyntää tässä tarkoituksessa.

Selonteossa nostetaan esiin pohjoismaisen universaalien hyvinvointimallin asettaminen malliksi EU:lle kriisin jälkeistä politiikkaa määritettäessä. SOSTE kannattaa tätä lämpimästi. Kansainvälisissä vertailuissa pohjoismainen hyvinvointimalli menestyy edelleen hyvin. Se perustuu ajatukselle universaalista palvelujärjestelmästä ja sosiaaliturvasta, jotka tasaavat tulonjakoa ja terveyseroja. Tähän on yhdistynyt myös taloudellinen kasvu. Hyvinvoinnin takana on edelleen pahoinvointia, köyhyyttä ja ratkaisemattomia ongelmia, jotka kasautuvat usein samoille ihmisille. Hyvinvointivaltio on kuitenkin turvannut, että apua on kaikkien saatavilla. Siitä voidaan tehdä entistä parempi ja sen rapautumia korjata.

Erityisen tärkeänä SOSTE pitää kohtaa, jossa nostetaan esiin tarve luoda bruttokansantuotteen rinnalle muita mittareita sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen mittaamiseen. Myös päätösten hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia on arvioitava järjestelmällisesti eri hallinnonaloilla ja kaikilla päätöksenteon tasoilla.

Vaikka työllisyys- ja työvoimapolitiikassa toimivalta kuuluu jäsenmaille, on hyvä, että heikkojen kasvunäkymien ja vaikean työllisyystilanteen takia asiaan haetaan ratkaisua myös EU-tasolla. Toimet työttömyyden vähentämiseksi kohdistuvat etupäässä nuoriin, maahanmuuttajiin ja pitkäaikaistyöttömiin. Työllisyysasteen nostamisessa on hyvä muistaa myös osatyökykyiset.

EU-politiikan tekeminen Suomessa ja vaikuttaminen etujemme ajamiseksi

Selonteko keskittyy ministeriöiden ja valtioneuvoston toiminnan kehittämiseen ja yhteensovittamiseen. Hallinnon avoimuus ja demokraattisuus ovat keskeisiä tekijöitä EU:n hyväksyttävyyden kannalta. Tähän liittyy myös ihmisten osallistumismahdollisuuksien kehittäminen. Työmarkkinajärjestöjen osallistumista ja sitouttamista työ- ja sosiaalipolitiikan kehittämiseen vahvistetaan sosiaalisella vuoropuhelulla. Vastaavaa vuoropuhelua ja systemaattista kuulemistä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa on syytä kehittää ja vahvistaa. Vain tätä kautta pystytään varmistamaan Euroopan unionin legitimitetti. SOSTE pitää välttämättömänä, että kansalaisjärjestöille saadaan EU:n valmistelussa ja päätöksenteossa konsultatiivinen asema työmarkkinajärjestöjen tapaan.